

ЛЕМКОВСКА
ТЕАТРАЛЬНА БИБЛИОТЕКА

РУКОВИНЫ

ДРАМАТИЧНА КАРТИНА ИЗ ЖИТЬЯ
ЛЕМКОВ В 3-Х АКТАХ

Типография Лемко-Союза
556 YONKERS AVE.   YONKERS, N. Y.

ЦИНА 25ц.

Издание Лемко-Союза.

— 1960 —

РУКОВИНЫ

ДРАМАТИЧНА КАРТИНА ИЗ ЖИТЬЯ ЛЕМКОВ

В III АКТАХ

Написал

П. С. ЮРКОВСКИЙ

ЦІНА 25ц.

ИЗДАНИЕ ЛЕМКО-СОЮЗА
ЮНКЕРС, Н. И.

ОСОБЫ:

МИТРО РУСЕНКО, літ 54, грамотныі газда.

МАРИНА, югоа жена, літ 50.

АННА, их дочка, літ 18.

ВАСИЛЬ, их сын, літ 23.

ИВАН ДРАБ, шолтыс, літ 55.

КАТРЕНА, югоа жена, літ 52.

МИКОЛАЙ, их сын, літ 22.

НАСТЯ ГОРОШКО, вдова, літ 48.

АНДРЕЙ, ёй сын, літ 21.

ОЛЯ, ёй дочка, літ 18.

Хлопці, дівчата, музыканты. Всі дійовы особы с походжинъя лемкы, кромі Ивана Драба, зайды с невідомых сторон.

АКТ I.

Хижя Митра Русенка, чиста, заможна. Стол, прикритий білым обрусом. Постель, wysoko выстелена цвітистым накривалом и заголовками.

АННА, гарда, сміла дівчина, чисто и хорошо одіта. Дві косы в червоних басанунках. Она весела, рухи ей смілы. Варит вечерю.

МИКОЛАЙ, подпитый, с розбреханым волосьом и с папироском в зубах. Ледво стоит на ногах.

СЦЕНА 1.

АННА: Ой, як довго нее няня и мамы з міста! Може дашто сталося по дорозі? Коні полохливи, а Васьо любит добрі коней подганяти, тай не трудно за несчастье. Девята доходит, а их як нее, так нее. (Заглядат в оконце): Ой, як потемніло на дворі. Хоц бы ище дощом не тяло.

МИКОЛАЙ: И, и-ги, добрый вечер, моя крале.

АННА: А што тебе ту принесло? Ище в дребезги пьяный! Бо кому, як кому, але богатому єдинакови и сынови пана шолтыса належится шумно поводитися. Ха! ха! ха! А ци знаш ты пословицу, што с єдинака ани баран ни собака!

МИКОЛАЙ: Што?! Што ты сказала?!

АННА: То, што-с чул! (С улицы доходит спів хлопців и дівчат):

В зеленом гаю, древко рубают,

Аж до Дунаю триски падают.

Падают велькы, падают малы,

Ид их позберай, дівчатко шварне.

Ид их позберай, наклад з них огня,

Выпер милому кошелю до дня.

В пятницу зваряй, в субботу выпер,

А в неділю рано милого прибер.

В неділю рано, як солнце всходить,

Уж мой миленький под перком ходит.

Не так под перком, як под трусовым,

Под капелюхом, под калиновым.

МИКОЛАЙ: Анно, я пришол гев погварити з тобом.

АННА: Гварити? Та-ж ты два слова не в силі склепати!

МИКОЛАЙ: Га....га.... Аңцьо! Та я думам с тобом женитися. Верабоже, женитися! Нянъо казали, што не по-жалуют 30 моргов поля. Ци пішла бы-с за мене?

АННА: Та я бы-м за тебе не пішла, хоц бы-с мал сто моргов поля!

МИКОЛАЙ: Ага, знам, знам! Ты моцно влюбилася до Андрея. Тай будете обое ходити по жебраню. Верабоже, же правда — по жебраню. Лем я ани гроша не дам. Не дам, ні, не дам!

АННА: Глупа твоя голова, хоц и богацка! Миколай, ліпше зробиш, як заберешся домов спати.

МИКОЛАЙ (встає помаленьки и подходит до Анны): Не пойду, покля тебе не поцілую.

АННА: Лем смот, штобы-с не поціувал! Иди гет, оғыдо. (Миколай хоче обняти Анну. Она хапат за горнец с водом и обливат го, сміється). Иди гет с хижы, покаль не поздно! Бо возму сой на тебе кочергу, и будеш мати чорный поцілунок. Ани тя твоя мама не познать.

СЦЕНА 2.

-- (Тоты самы, входит несміло Андрей, зграбный паробок. Гунька на опашки. Чорный капелюх с перками тримат в руках, стал при дверях).

АНДРЕЙ: Помагай Бог!

АННА: Дякуєме и просиме ближе.

МИКОЛАЙ (до себе): А, як скоро занюхал, што я у Анны! (Обтрєат руком лице): Хотіл я уж ідти, а тепер не піду. Верабоже не піду!

АННА: Авдрусь, што стоиш у дверях?

АНДРЕЙ: Не хочу вам мішати. Виджу, што у тебе женяч, так мі ту неє місця. (Хоче вийти, але залишился).

СЦЕНА 3.

(Тоты самы, входит Марина, завязана хустком, в керпцях и в коралях. В руках тримат кошик).

АННА: Мамо, де-ж вы так долго были?

МАРИНА: Зарас світ лампаш и нес до няня! Там барз темно. (Анна бере лампаш и скоро виходить): А ты, хлопче, чого стоиш в дверях и не даеш проходу людям? Сідай на лавці коло стола, як ся належит. (Роздівается): Не знати, ци Анця зварила вечерю? (Подходит до Миколая, што носом поре по столі): А ты, небоже, гыкаш и киваш головом, як рабин в субботу перед свічком.

МИКОЛАЙ (спячко зіват): Ніт, не зварила вам вечерю ваша дорога дівка, бо воды єй бракло. Полный горнец вы-

ляла на мою голову. О! Ище с ней цяпкат. Добру вы єй науку даєте — так гостей принимати. Ище и кочергом грозила.

МАРИНА (удивлена). Боженьку, та што ся з ньом стало? За што она тебе, Миколай, водом обляла?

МИКОЛАЙ: За што? За то лем, што я єй сказал добре слово. За мое жито, ище мя набито.

МАРИНА: Што ты хочеш тым повісти?

МИКОЛАЙ: Я Анні сказал, што я єй люблю и хотіл поціувати, а она хлюсля мі водом до очей. Верабоже, як мя живого видите — просто до очей.

АНДРЕЙ (на порозі): Добрі ти зробила, так ти треба. Шкода лем, же кочергом тя ище не окрестила. Будьте здоровы! (выходит).

МАРИНА: Миколайцю, ци ты направду оженил бы-с ся с нашом Антъом? Повіч лем правду.

МИКОЛАЙ: Та я ту лем зато пришол. Нашы нянько и мама все мі гварят: сыну, тобі уж 22 роки минат, то уж бы ся ти было час оженити: ест у Русенков гарда дівка и немало роботна. Та и с десят моргов поля можна бы с ньом взяти.

МАРИНА: Десят моргов?! Так не може быти. А Васьови што остане? Лем четырі морги? Як так, то с твоїй муки галушок не буде.

МИКОЛАЙ: А што вы бы могли дати?

МАРИНА: Повіч няньови и мамі, што мы даме 250 долларов и єдну корову. До того зробиме весіля на обі сторони, шумні и по газдовски, як належиться, чтобы и Анна и ты добре запамятали своє весіля.

МИКОЛАЙ: Добрі, тето, добрі. Повім им чисто так, як вы гварили.

СЦЕНА 4.

(Тоты самы, входят Митро, Анна и Васьо. Митро плециністый, здоровый мужчина, середнього росту. Лице симпатичне, поголене. Волосы и баюсы сивавы. Васьо зgrabный паробок в чорной блюзкі, червенных споднях. Чуб волося звиватся на чело. Сідат коло Миколая).

АННА (завіщуючи на клинок лампаш): А де Андрей? А ты фраириу ище ту? Чом не идеш домів морги числити?

МИТРО: Всяди добрі, а дома такой найліпше! А ты чудотворче Миколаю, с якым чудом пришол до нас?

МИКОЛАЙ: Та то!...то....я....

АННА: Што я?.... Палюнком на десят кроков от тебе несе.

ВАСЬО (весело): Зато бідак так посоловіл.

АННА: Але то славный женяч!

МАРИНА: Анно, тихо! Повідам ти — тихо!

ВАСЬО: Вставай, приятелю. Підеме до саду провітритися.

МИКОЛАЙ: Добраніч! (Оба выходят).

АННА: Більше не приход, чуеш? Ха-ха-ха! Женяч?

МАРИНА (остро): Ахно! Што ту смішного?

МИТРО: Час вечеряти. Ахно, ци ты зварила вечерю?

АННА: Як бы не зварила! Зарас подам. (Ставит миски на столі).

Занавіс падат.

АКТ II.

(Неділя. Всі особи красиво одіті по-лемковски. Садок.
Под грушом стол и лавки. На горизонті верхы Бескидов).

СЦЕНА 1.

МАРИНА (в синім фартушку, на голові білый чепець, руки по локті обнажені. Она підготовляє обід для родини, що має гнет вернутися из церкви. Весела): Ей, кед бы то шолтыс згодился на тото віно, як я повіла Миколайови! То мы бы зробили весіля, тай наша Анця была бы богачком на ціле село! То бы-м собі аж тогди заспівала. Але я уж певно не могла бы-м добрі заспівати, як колиси-м співала. А ноле спробую. Яку бы ту заспівати? Може тоту, "Як єм ішла с панско-го". Ніт, тата завысока, не піде. (Сідат на лавці, співат):

Моя ростомилена, где ты вчера была?

Пришол я ку тобі, дома тя не было.

Ой, пасла я, пасла при Дунаю качки, качки,

Где небыло за сім рочків млачкы.

Ой, пасла я, пасла при Дунаю гуси,

Кто мя вірно любит, тот мя взяти мусит.

СЦЕНА 2.

(Приближаються по стежкі Митро, Васьо и Анна)

МИТРО (здивувано): Ци чуєте, як моя стара ся розспівала?

МАРИНА (завстыдано): Та-м хотіла пригадати, ци можу ище співати. Може ся мі ище придаст.

МИТРО: Где-ж ты, моя ростомилена Марись, хочеш співати? Може ты хочеш артистком быти? То горше бы было, бо в Горлицях ани неє великого театру, и треба быти было іхати аж до Львова. Там ест гардый оперный театр. Лем як підеш, то смот, жебы-с там добрі заспівала и ганьбы сой не наробила. А я сой дома буду тя слухати по радио, як ты гарді співаш. (Сідат за стол).

МАРИНА: Дост, старый, дост!....

МИТРО (до Василя и Анны): Наша мама оттеперь артистком буде и іде до Львова в театрі співати.

МАРИНА: Який єс старый, такий єс и дурный. Та не я тобі повіла, что я хочу быти в "тєянгтрі". Я сой хотіла вы-пробувати голос, як зіспівати на весілю.

АННА: На чийом весілю?

МАРИНА: А хоц-бы и на твойом. Ци дашто в том зле? Принесеш обід! (Анна отходить).

МИТРО: А за кого-то, думаш, стара, отдавати Анцю, га?

МАРИНА (солодко): Митре, виділ єс тогды в вечер, як сте пришли с Горлиц шолтысового Миколая в хижі, при Анці? То он зато ту приходил до нашої Анці и мі на розум бесідувал, что родиче го ку нам прислали.

ВАСЬО (влітує, в кишени газеты и сідат за стол): Мамо, вам певно дашто приснилося?

МАРИНА: Ніт, верабоже, ніт! Йще повідал Миколай, что шолтыс похвалил нашу дівку, и казал, что гарда дівка, и что такой роботной дівки им треба. И Драбисі Анця полюбилася. Лем то недобрі, же хотят 10 моргов поля.

МИТРО: И что ты им повіла?

МАРИНА: Я отповіла Миколаю, что як хотят, то мы можем дати 250 долларов, корову и справиме весіля на обі сторони.

МИТРО: Оглупіла баба!

ВАСЬО: Вы, няню, так на маму не бесідуйте. Они не зле хотят для Анны. По друге, Миколай не такий злый, як вы со-бі, няню, представляте. Он товариш-душа, и в потребі за правду постоит. А что щирый, то навет кошелью скинул бы зо себе и отдал бы другому в нужді. Лем біда в том, что до палюнки має завеликий потяг и от келішка тратит голову. (Анна наливат в тарилки росол).

МАРИНА: Верабоже добрий хлопец!

АННА: И росол добрий, барз гарді пахне.

МИТРО: Не перечу тому, але нее кому його на добру дорогоу наводити. Шолтыс не-лемко! Звлюкся до нас ище перед войном.

ВАСЬО: То, что я давно хотіл ся звідати, няню — откаль Драб пришол. Што то за чловек? Як придбал собі такий маєток? (Всі ідят).

МИТРО: Єдны говорят, что он пришол от циганов с Бесарабии. Други говорят, что из мазуров, третьи повідают, что пришол где-то из Словакии. Лем же вшитко то неправда! Старий жандарм Стак Дратва, что недавно помер в Горлицком шпытали повіл мі секретно так: "Іван Драб здизентерувал из русской армии, коли Россия провадила войну с Японион. С початку он был пастухом у графа Потоцкого в Лан-циуті, потом стал його коцішом, аж на конец граф зробил його

своим шинкарем в нашем селі. Найбльше он розбогатіл в часі воїни. На своїй совісти он носить всіх тих, што погинули в Талергофі, або и такої ту на місци.

ВАСЬО: Але Катрена, його жена и Миколая мати, то золото, не люде!

МИТРО: Не перечу! Вышла за Драба лем зато, што была круглом сиротом и красотом всіх чарувала. Иван Драб, як єй узріл, то уж из своих рук не выпустил.

МАРИНА: Ей, то так давно было, што згадувати не вартат. Миколай мі сподабался.

АНЦЯ: Вам, мамо, сподабался, а мі ніт!

МИТРО: Женячка річ важна! Треба под увагу брати не лем женяча або невісту, але и його родичов, його дідов и прадідов. Гварю щиро: я бы-м Анцю не дал до Драбів, хоц бы Миколай брал єй без віна.

МАРИНА: А чом ты, старый, за мною брал віно?

МИТРО: Ты, Марино, не забігай назад, а смот вперед. Ту Анна перед тобом. Ци она не вартат поряднійших людей от Драбів? Не Миколай ся тобі подабат, а його богатство.

МАРИНА: Но то што? Ци може не добрі быти богачком на ціле село и на ціле село паньом и ище невістом шолтыса? Што, Анно?

АНЦЯ: Мамо, ци вы думате токо, што бесідуєте? Та-ж Миколай пяница!

МАРИНА: Пье, бо має за што.

АНЦЯ: Бесіды бесідами, а днеська у нас проба. Маме вшитки співанки повторити.

МИТРО: Для кого?

ВАСЬО: Та-ж знате, же на другу неділю идеме до Крыніці, где буде наш хор виступати.

Буде там много наших людей из Мохначки, Тылича, Лавовы и других сел.

МИТРО: А што за торжество там буде?

ВАСЬО: Открытие Народного Дома!

МИТРО: О, то гарде діло! Я сам с вами піду на таке велике свято нашої Лемковской Руси. Но, идте с Богом на пробу, лем справуйтесь мі чємно, жебы не встыдатися за вас.

АНЦЯ и ВАСЬО: Ни, ні, няню, не завстыдатеся николи. (Выходят).

СЦЕНА 3.

(До стола подходить шолтыс Иван Драб, одтый по пански. Он присадкуватый, брихатый. На животі грубый золотий ланцушок. На пальцах лівой руки перстені. Уста у него широки, мясисты. В правой руці черешньова палица).

ШОЛТЫС: Пандзюю, добрий день!

МАРИНА: Дай Боже, пане шолтыс! Гості до нас и просиме в ласці ближе.

МИТРО (в сторону): Який чорт його ту принюс? (Голосно): Витайте Иване! Що доброго повістє?

ШОЛТЫС: Добре, пандзюю, то, што я вас самих застал.

МАРИНА: Лем будьте ласка, сідайте, пане шолтыс!

ШОЛТЫС (кладе палицу на стол). Пандзюю, я так на хвильку. Не мам часу, пандзюю. Даколи вйт до горы животом лежал, бо цисар всюо за нього зробил. Днес шолтыс, пандзюю, інша табеля: то мудра, письменна голова. Он сам, пандзюю, повинен всяди заглянути, про всюо знати и всюо на власны очы, пандзюю, отвидіти.

МАРИНА: А верабоже, то правда.

МИТРО: Та, так! Вы Иване, не перемучуєтесь. Выглядате, тьфу, тьфу, як горлицкий різник, гарді, совсім по-панськы.

ШОЛТЫС: Но так пандзюю. А тепер до діла. (Ставит на столі бутылку горілки). Так, пандзюю, просто з моста. У мене, як знаєте сами, сын Миколай. Добра, пандзюю, дітина.

МАРИНА: Гардый паробок, верабоже.

ШОЛТЫС: Тото слово "верабоже" ся мі подабат, чисто по-хлопськы, пандзюю! Я бы хотіл, пандзюю, вашу доньку за невістку мати. От буде, пандзюю, пара!

МАРИНА: Верабоже, добра пара. Лем задуже не вымагайте, то отдаме.

ШОЛТЫС: Пандзюю, я готовый згодитися на 300 доллярів, пару волов и корову.

МАРИНА: Пане шолтыс, кус задуже хочете. Вышмарте быків и 50 доллярів, и буде згода. Весіля мы на обі стороны зробиме.

ШОЛТЫС: Гм, пандзюю, я спущу, вы додате, и вдариме в руки.

МИТРО: Ты, стара, як хочеш, то отдайся сама. Я доллярів не мам, бо-м в Америці не был и дівки на отдаваня не мам. Най ище подівчит! По-друге, не тоты часы, што перше были, коли цілу ночь торгувалися за віно. Най Анна выберат собі мужа сама.

МАРИНА (до шолтыса): Сама не знам, што ѹому днеська ся стало. Хоче, чтобы му дівка посивіла. От тобі добрый отец!

МИТРО: Я сумлінно и ясно сказал: не хочу и уж!

ШОЛТЫС (гнівно): Пандзюю, хам! Хлоп—свиня. Хочу ѹому добрі зробити, а он, пандзюю, пижться. (Бере горілку и палицу): Я тебе, пандзюю, ище притягну.

МАРИНА: Пане шолтыс, подождите-ле!

ШОЛТЫС: Прочь от мене! На бок, пандзею! (Злый выходит).

МАРИНА (заломила руки): Ой, Боже, мой Боже, што-ж ты бортаку, наробыл? Хибалъ так людям отповідают? Та хибалъ Анна не твоя дітина? Ты хочеш, жебы она так змарнувалася? Ге, ге, знам, знам, верабоже, знам: тобі лем Настін Андрей подобатся, а я за него Анцю не дам. Верабоже не дам!

МИТРО: Што ты, бабо, так роскричалася? Чого галасу такого наробила? Таж люде можут почути, и ся с тя высміют. Або запряжу коні и до Кульпаркова тя отвезу.

МАРИНА: Не дам, не дам, верабоже не дам!

Куртина.⁹

АКТ III.

Хижа вдовы Насті. Пец, лада, стол, постель. Всюди чисто, порядок. На стіні портрет Наумовича с книжком в руках. Вечер. На середині повалы висить лампа. Коло вигляде зеркальце. За виглядом чути охканя солов'я.

СЦЕНА 1.

НАСТЯ (в народном уборі, на голові біла хустка; сідит за столом и читат книжку; подносит голову и хвильку мовчит): Завтра дочитам. Як же то красно написано! Яка мудра наука! Свята правда: вік жиеш, вік учишся! Книжка стала мі теперь найліпшом, найвірнійшом подругом. Книжка моє життя, моя радость. Вот тота книжка, што лежит передо мном, открыла мі очи на то, кто были мои предки и коли началася история нашей Лемковской Руси. Знам, што русины-лемкы в Карпатах жили с діда прадіда, меже Саном на всході и Попрадом на заході, полтора тысячов літ, а може и больше. Знам, як они боролися за свою родну землю, як клали головы за свои Бескиды, верхи, поляны, долины, сосны и ялицы. Читаш и дрожиш: то мороз, то горячка проходят по тілі. Чую, як клекоче народне горе, коли панщина настала. Чую, як болесно стоне земля, коли люты австріяки на конарях людей вішали, стріляли и в далекий Талергоф з родных гнізд выгнаняли. Виджу слезы, виджу кровь братов и сестер, што падали под ударами катов. Ох, тяжко! В очах темніє, в ушах шумит от болю. (По хвилі): Тихо-тихицько. Люблю я таку тишину. Дивно-предивно она звенит, тихицько грає. Любо и мило в такой тишині посидити, подумати. О, думки мои, думки! Коли перестанете мене мучити? Коли насытитесь мойом самотом? коли одойдете соби гет далеко от мене? Зрештом, залишайтесь при мі, я привыкла до вас и без вас трудно бы было жити. Ци можна выкинути из головы думку о Петруся? Была весна, як днеська. Я верталася домів с Поляны. Солнечко заходило за гору. Вітрец подувал и розносил пушинки яскира. Чуло серденько, што зарас його чекат велика радость. Аж смотрю!

Із молодих яличок виходить Петрусь. Кинул косу, взял мене за обі руки, поглянув в очи и притулил до себе. Ци можна того забыти? (Чути голосніше солов'я. Анна заглядат на вигляд): Смутно соловію тобі так само, як и мі. Поженилися мы, счастливы были. За рок родился Андріусь, на третьом році пан Бог дал нам Олю. Не могли мы ними натішитися, смотріли на них; Петрусь, як лем приде з роботи, з рук обоих не выпускат. А ту ни с того, ни з тамтого — война! Забрали моого сокола, и я уж больше його не увиділа. Не другий день и мене забрали, с дітьми забрали два жандарми. Шинкар Драб был при мойом арешті. (Думат): Головцю моя бідна! И на Мурі я была, и в Гнасі сиділа, и в Талергофі всі муки терпіла, не себе, лем дітей жалувала. Плакала, плакала и пла-кати перестала. Як могла и знала, обое отплекала, прокормила и выховала. (Встає подходить к вигляду). Ядовцом пахне. А там на вершині світит місяц; ясно кругом, ледво-ледво звізды выгляджают с глубокого неба. (Хвильку тихо): А мої діточки загулялися, не видно их. (Чути терликаня пищалки, што раз ближе доноситься гамор молодежі).

СЦЕНА 2.

Входять Оля з нотном книжком и Анна з вязанком васильків. Обі румяны, веселы.

ОЛЯ (кладе ноты на стол, быстро подходит до матери, обнимат єй и цілує): Мамо, мамочко. Вы собі ани не представляте, як там на дворі любо. Но то не Лемковина, а рай!

НАСТЯ: Ольо, дост! Пуст, дост!

АННА: Ани мі не даст привитатися с тетом. Здоровля вам, тетичко! (Цілує Настю в руку, Настя цілує дівча в чело).

ОЛЯ: Добрі, што мы сами. При мамі секретов неє. Поговориме серъозно за всюо.

НАСТЯ: Не розумію, што то значит; про всюо. Повічь про што?

ОЛЯ: Ой, Боже! Тот шолтисов Миколай цілком ошаліл. В читальні полно людей. Проводиме пробу співу, а нараз впадат до читальні с ножом пяный Миколай и просто до Андрея.

НАСТЯ: Ах!

АННА: Ничого такого не сталося. Хлопці одобрали от него нож и вышмарили за двері, покалічил собі руку до шкла и забрался гет.

ОЛЯ: То, мамо, була його месть за Анну. Нянько не хотят його мати за свого затя.

АННА: Я за него не пішла бы, хоц бы-м с дому мала піти. Сердце до него не належит, и мамі того повідам. Але мама хотят лем богача.

ОЛЯ: Мамо, не може Анця выйти за Миколая, бо она любить нашого Андрея. То не тайна.

НАСТЯ: А для мене тайна!

АННА: И для мене тоже тайна! (Почервеніла): Андрусь чогоси сторонится от мене.

НАСТЯ: Бо он бідна дітина. Кума Марина за богачом глядат, за польом, волами и коровами. На моих руках неє людской кривды, як на шолтысовых. Я старалася дати своим дітям больше щінне майно, як волы и коровы. Андрусь — майстер на обі руки, добрий столяр и до того закончил кооперативный курс, он отличный диригент и музыкант. С талантом своим в світі, куда бы не пішол, не пропаде. Оля по-кройком и шитьом на кусок хліба заробит навет в найтруднішу годину.

ОЛЯ: Мамо, вы за дуже хвалите своих дітей.

АННА: Не хвалю, лем што правда, то не гріх. О том ціле село говорит.

НАСТЯ: Не належит гварити преувеличено о себе и про своих дітей, але правду належиться сказать. Правда, то основа человіка! У нас правду не любят, але правдолюбивий человік никого и ничего не боится. Я хочу, чтобы мой Андрусь стоял за правду своего народа, жил для народа, трудился для народа, боролся разом с ним за життя, за свободу, за счастье.

АННА: Я бы вас, тето, слухала и слухала. Так щиро и правдиво научате. Кажде доброе слово глубоко в душу западат. (За взглядом чути гамор).

СЦЕНА 3.

Входить Андрей зо скрипком, Васьо з гармошком, без капелюхів. Оба гарды паробки.

ВАСЬО (поклавши гармонию на стол): Доброго здоровья, теточка! Як же ся мі мате?

НАСТЯ: Дякую! Та хвала Богу, добре дост. А вы с дівчатами чом не пришли?

АНДРЕЙ: Мамо, видите, соловей не позволил.

НАСТЯ: Як то?

АНДРЕЙ: А так мамо. По пробі всі мы вышли разом. Идеме селом. Выходиме на лаву. Дівчата скоренъко побігли, а я и Васьо затрималися на лаві. Тото журчанье поточки за душу бере. Нараз чуєме, за поточком в івах заспівал соловей, за ними другий. Што-то за мудра и мила птичка, тот соловей! Слухаючи, аж сердце надрываетя якымси смутком, и воля и гордость проходят по душі, же люде жиуют, же так красно на світі.

ВАСЬО: Верабоже так!

НАСТЯ: А, що было з Миколайом в читальні?

АНДРЕЙ: А як ви о том знаєте, мамо?

НАСТЯ: Соловейко мі наспівав!

АНДРЕЙ: Вшивко добре, мамо!

ВАСЬО: Не лем то. Йще люде с него будуть! Не даме му пропасти.

АННА: Коли не до люди, ани не до себе, то наї гине!

АНДРЕЙ: Ой, яка ти не добра! (За дверми стук). Напевно он!

НАСТЯ: О, Боже!

СЦЕНА 4.

Входить Митро в білой полотнянці, в горском капелюху.

МИТРО: Добрий вечер, перед вшивким! (Кладе капелюх на лавку, топорец ставит в куті). А тепер, Настьо, руку подавайте!

НАСТЯ: Гості! Гості! Просиме сідати.

МИТРО (сідат): Жду, жду и нее. Выходжу за ворота. Стою, стою, нее. Иду до читальні. Гварят мі на улиці, што Миколай шкандал устроил. В читальні нее. Но, где-ж, як не в Насти? Подумал я собі, так и забрался до вас.

НАСТЯ: Дякую, що сте зашли!

МИТРО: Я прошу вибачити, але я не завами, Настьо, бо у мене єсть своя баба. Я до тих людей, молодых. Люблю я молодость, красоту. И хоц мене грызе копа літ, все душа тягне до молодежі.

НАСТЯ: Лем паробки бывають юношами, як идут на спросини, або руковини до дівки.

МИТРО: А може и я аккурат пришол на руковини. (Среди молодых порушеніе). Нее за чым откладати! Я ту зарас молодым и попом буду. (Встає): Ци ты, Андрею, маш добру и сильну волю Анну за жену взяти? Ни? Отповідай! (веселость).

АНДРЕЙ: Мам.

МИТРО: Ци ты, Анно, маш добру и сильну волю Андрея за мужа мати?

АННА: От цілої души!

МИТРО: Ци ты, Василю, маш добру и сильну волю Ольгу за жену мати?

ВАСЬО: Пошто ся таке звідуєте? Я єй уж давно люблю.

МИТРО: Ци ты, Ольго, маш добру и сильну волю Василя за мужа мати?

ОЛЬГА: Лем його єдного! (За дверми стук).

СЦЕНА 5.

Входить Марина, завинута в плахту, барз задивована.

МИТРО: Настьо, подайте ручники! Повяжеме молодым руки! Як руковини так руковини! (Настья подає з лады ручники).

МАРИНА: Што ся ту водит? (Бігат по хижі): Верабоже!

МИТРО: То, што видиш — руковини! (Молоды сміються, Марина закрывают руками лицо и плаче): Теперь цілуйте друг друга! (Цілються, веселость).

СЦЕНА 6.

Влітує Миколай, за ним його мама Катрена.

КАТРЕНА (перестрашена): Миколай, Миколай, што ты задумал?

МИКОЛАЙ: Цитте, мамо! Нич злого я уж не зроблю. Нагварил мене нянько Андрея убити и діда Митра пустити с дымом. Дал мі гроши на палюнку. Лем коли я вишел на лавку и пьяный до воды гепнул, струя на мя наплыла. Я встал и отразу отверзился. Соловей в лозинах, як бы заплакал надомно, а потом заоначил таку мелодию, што в мойой душі всьо наопак перевернулося. Мам я стати убивцом такого самого руснака лемка, як и я сам? Таж мене и його лемковска мати родила. Даруйте мі всі обиды, што я вам, глуптак, накварил, и тобі, Анио, и тобі Андрею. Більше в мойой гамбі палюнки не буде. Хочу быти честным паробком и раом с вами триматися и веселитися.

КАТРЕНА: О, яка я рада, што мой сын не пропал, и я с ним не пропаду. (Цілує Миколая).

ВАСЬО: Славно, Миколай, ты поступил. Молодец!

МИКОЛАЙ (до Митра): Теперь, діду, вы будете моим наставником и учителем, и наставите мя на добру дорогу.

МИТРО (бере Миколая за руку, приводит до портрета Ивана Наумовича): Тот славный муж, просвітитель Галицкой Руси, был учителем наших отцов, ест теперь нам учитель и должен быти учителем нашим дітям и внукам. Читай, Миколай, його науку, читайте вы всі його книжкы. И розум вам просвітится, и сердце наполнится віром, надійом и любовью.

ВСІ РАЗОМ: Славно, славно, славно!

МИТРО: То ище не конец! Мы зробили черянку, подвойны руковини, двух молодых пар. Желаме молодятам всього найліпшого. Остаєся нам ище зробити руковини згоды и єдності и подати руки нашим родным братъям там в Закарпатской области, Галичині, Подолю, Волыни, Україні, Білой Руси, Сибірі и цілой великой Руси, а тоже и нашим братъям за морьом — океаном, што в Лемко-Союзі на чужині Карпатскую Русь в сердцах своих охраняют и от загибели спасают.

ВСІ РАЗОМ: Славно, славно, славно!

МИТРО: Най знає весь русский народ от Высовы до Вла-

дивостока, што в Карпатах жиуют лемкы в Русской Воли, Устю Русском, Русской Ропици, Русской Свіржові, Русской Порубі, Королеві Русской, Русской Кальни, Русской Веси, Русском Яворнику, Русском Быстром, Русском Потоку, Русском Селі. Николи их не затре ничия рука. Най знают вшитки докола, што до дружбы, мира, сгоды и любви накликувал Митро Русенко.

ВСІ РАЗОМ: Славно, славно, славно.

НАСТЯ: Андрей, Та-ж на сухо не выпадат такы славны руковини обыйти.

АНДРЕЙ: Золота мамо! Будеме закусувати и запивати, коли діло завершиме в Крыници, а потом у себе на русалях. А днеська ограничимеся народном співанком. Єст ту всі голосы: тенор, альт, сопран, баритон. Ставайте разом. (Бере скрипку, Василь гармонию): Наперед с Ваксом приграєме! (Грат, по-том співают): Раз два, три!

Куда иду, куда гляну — все горы Карпаты!

Тут мі любо, тут мі мило — жити и вмерати.

Куда иду, куда гляну — все верхы Бескиды!

Русь тут наша, а в могилах — діди и прадіди.

Верховино, Лемковино, ні, ты не загинеш,

Подоймешся, усміхнешся — и неволю скинеш.

Куртина — Конец.

ЛЕМКОВСКИ ПРИПОВІДКИ

1. Не глядай правди у другого — коли єй сам не маш.
2. Слово, як пташок — вилетит, не зъімаш.
3. Легко воду сколомутити — але долго треба ждати, покаль ся счистит.
4. Еден гріх — цілу душу спаскудит.
5. Не плюй выше носа — бо себе оплюєш.
6. Пред Богом богатство великий гріх — бідность пред людми.
7. Молься, надійся — але працуй и ближе берега ся тримай.
8. Муж голова — а жена душа,
9. Муж и жена, як вода и мука — смішатися даст, а розмішати — пропало!
10. С добром женом біда на половину — а радость по двойна.
11. Зла жена зведе мужа з розуму.
21. Не тота газдня, што гварит — а тата, што істи варит.
13. Дітям треба дати — але и собі на дорогу лишити.
14. Вдовець дітям не отець — бо сам сирота.
15. Приймеш зятя в дом — сам заберся вон.
16. Дитя, хоць и криве — а все отцу и матери миле.
17. Не кожду правду повідаме жені.
18. Як ти двоє повіст, штоб с п'яный — кладся до постели и спий.
19. Голова без розуму — як літарня без світла.
20. Не роб языком — а руками.
21. В Бога надія, в торбі хліб.
22. Не провадте осла до жерела мудrosti — бо вас може по дорозі копнути.
23. Тот, што нич не зна — всьому вірит або ничому.
24. И дурак має кус розума — як зна, што дурний.
25. Ліпше с мудрим стратити — як с дураком найти.
26. Зарозумілый все тратит — хоць ся здає, же выграт.
27. Як ся не сподабаш брудно — то убрано трудно.
28. Як ти зло — не смутся, як ти добре — не хвалься.
29. Не треба хвалити того — што ся само хвалит.
30. У милого зимни руки, — але сердце тепле.
31. Мильша пташку зелена квітка — як долота клітка.
32. Малы діти не дают родичам спати — велики діти не дают родичам жити.

33. Где тя не просят — там тя на кью выносят.
34. Лем того, што ся кому подабат.
35. Чыя коса перша — того лука ширша.
36. Рыба глядат, где глубше — человік, где лучше.
37. З языками сядиль, тадиль — а з руками никадиль.
38. Обіцанка Ганка — глупому радость.
39. Што му на гнів — то само на перепрошина.
40. Прошу тя про милость, про Бога, жебы не была за моим порогом твоя нога.
41. Вшитых слухай — а свой разум май.
42. Чуже хвальме — а свое шануйме.
43. Ліпша псу муха — як нема осуха.
44. Не вшитко золото, што ся світит.
45. Из пса не буде солонина — лем все псина.
46. Кто чого вартат — колач, кобасы, адзімкы, вару.
47. Як ся с полного не наішь — с порожнього ся не налижеш.
48. Кто задармо дає пити, істи — хоче ти на голову сісти.
49. До переду ся не вырывай — и позаді не зоставай.
50. На сто роков ся фундуй, — а каждой минуты смерти ся сподівай.
51. Найлéкше другого очернити — найтяжже себе самого познати.
52. Сама свиня мішок дре — и сама квичит.
53. Кто ся топит — тот ся брытви вхопит.
54. На кого вороны — на того и сороки.
55. Близко пекла — черта стрыком звий.
56. Кому Пан Бог дае — то и на выгляды пхае — а кому отберат, то и двері не заперат.
57. Біднота от темноты, — темнота от бідноты.
58. Чым блыха меньша — тым веце грызе.
59. Якэ зеренце посіешь — такэ и вывіеш.
60. В осени и вороблі богаты.
61. Молодый може померти — а старый мусить.
62. Кто оре сіє — тот ся надіє.
64. Біда такому дворови, што досказує корова волови.
64. Біда такому дворови, што росказаює корова волови.
65. Кыйом того, што не пильнует своего.
66. Не страх ся выголодніти, як есть што істи.
67. Бьют и плакати не дают.

ДРАМАТИЧНА БІБЛІОТЕКА ЛЕМКО-СОЮЗА

1. Лемковске Весіля и Співанкы	0.10
2. Спаношне Хлопство	0.10
3. Ицко Сват	0.10
4. Молоды Старых Ощукали	0.10
5. Американе и Клопоты Пана Превелебного	0.15
6. Братья Коллекторы	0.15
7. Муж Умер	0.15
8. Порозуміла	0.15
9. На Чужом Весілю	0.15
10. Женаты Жеѓятся	0.15
11. Лемковски Вечирки	0.15
12. На Границы	0.15
13. Просвітители Народа и Просперита	0.15
14. Охотники	0.15
15. Мачоха и Конскрипция	0.15
16. Безроботны и Ситизены	0.15
17. Стары Кавалеры и Такы Тepерь Дівчата	0.20
18. Куда Сердце Тягне	0.20
19. Весна	0.15
20. Стародавны Лемковски Вечирки и Ламанчак	0.15
22. Счастье в Новом Світі	0.20
23. Они Вернутся	0.20
24. Дві Жены	0.20
25. Ваньо Пепериця	0.30
26. Любовь Неволю Ламе	0.50
27. Руковины	0.25

Представления в Календарях из минувших роков

1. Як Чорты Панов Взяли (1933); 2) Вертеп в Карпатах (1934); 3) Петро Павлик зо Спиша (1938); Заверуха на Лемковині (1939); 5) Дві Сестры (1949); 6) Нашы Спорты и 7) Так То Было (1950); 8) Карпаторуссks Партизаны (1951); 9) По Войні Пришла Нова Біда (1954); 10) Заручины (1957).

Представления в Нашой Книжкі

- 1) Вертеп в Карпатах; 2) Шолтыс; 3) Петро Павлик зо Спиша; 4) Дві Натуры; 5) Просперита; 6) Німецка Украина.

За всіми книжками и информаціями писати на адрес:

LEMKO ASSOCIATION

556 Yonkers Avenue

Yonkers 4, N. Y.